

COL·LEGI OFICIAL
DE TREBALL SOCIAL
DE CATALUNYA

Temari específic de Treball Social

Material de suport per a
preparar l'examen d'oposició.

Generalitat de Catalunya / Any 2017-2019

Volum 1

Temes 1 al 20

NOTA IMPORTANT

Aquesta publicació conté els materials necessaris per a la preparació del segon exercici de la fase d'oposició prevista a la RESOLUCIÓ PDA/1376/2019, de 17 de maig, per la qual es convoca el procés de selecció per proveir 173 places del cos de diplomatura de la Generalitat de Catalunya, treball social (grup A, subgrup A2) (núm. De registre de la convocatòria 236). En conseqüència els materials han estat preparats a partir del temari específic de les proves selectives per a l'accés al cos de diplomatura de la Generalitat, treball social aprovats per la Resolució GAH/589/2017, de 20 de març (DOGC núm. 7336, de 24.3.2017).

Tot i l'esforç dels diferents col·laboradors en la present publicació per a incloure tots els elements necessaris, el Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya no es fa responsable de possibles canvis del temari que es puguin fer públics després de l'edició d'aquesta publicació ni de la suficiència dels seus continguts per a la superació de les proves selectives, atès el criteri autònom del Tribunal.

Aquests materials aporten una visió dels professionals que els han confeccionat, amb la voluntat de ser el més àmplia possible, però no és l'única visió existent ja que la brevetat necessària fa que s'hagin exclòs elements excessivament superflus o excessivament especialitzats. És recomanable, en qualsevol cas, complementar el present temari amb altres punts de vista i amb bibliografia complementària.

El Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya és el propietari del drets d'aquesta publicació i queden expressament reservats tots els drets inherents a la mateixa.

El contingut total o parcial d'aquesta publicació no pot ésser reproduït, publicat, divulgat ni registrat per cap sistema de recuperació de la informació, en cap de les seves formes, ni per cap mitjà sense el permís previ i escrit del Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya.

Edita: Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya

Coordinació: Xavier Pelegrí Viaña

Corrector: Miquel Saumell Santauegènia

Copyright: Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya,
Portaferriassa, 18 1r 1a, 08002 Barcelona

ISBN de l'obra completa: 978-84-09-11320-0

ISBN del present volum: 978-84-09-11392-7

Dipòsit legal: B 13387-2019

Maquetació i impressió: Sprint Copy, SL

Data publicació: maig de 2019

És prohibida la reproducció i còpia, total o parcial, de la present obra sense autorització prèvia i per escrit del Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya.

Presentació

Aquest temari és fruit de la voluntat del Col·legi d'oferir-vos un material actualitzat que us pugui ser d'utilitat per preparar les proves d'accés a la funció pública, però també us serveixi com a manual de consulta en el vostre exercici professional diari. Per al Col·legi és un eix estratègic fonamental posar a l'abast del col·lectiu de treballadores i treballadors socials eines i recursos que facilitin l'ocupació i l'accés a noves oportunitats laborals.

El procés d'elaboració d'aquest material ha estat complex i ha requerit d'una gran inversió de temps i d'una gran feina d'organització. Per aquest motiu volem expressar el nostre agraïment a les autores i els autors per l'esforç que han posat en la redacció dels diferent temes, així com al Xavier Pelegrí per realitzar la tasca de coordinació d'aquest temari.

Conchita Peña

Degana del Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya

Sumari

Volum 1

Tema 1	El treball comunitari. Concepte de comunitat i actors socials presents a la comunitat. Eines i enfocaments metodològics. El treball comunitari. El treball en xarxa.	9
Tema 2	El sistema públic de serveis socials a Catalunya. La cartera de serveis socials. Prestacions del sistema públic: serveis socials bàsics i serveis socials especialitzats.....	25
Tema 3	L'estructura social a Catalunya i l'estratificació. Estructura poblacional: demografia i moviments migratoris. Estructura de classes. Estructura ocupacional.....	43
Tema 4	La immigració a Catalunya: marc general i causes. Les polítiques d'immigració i la gestió de la diversitat. El risc d'exclusió social i altres problemes específics. Acollida i acomodació de persones nouvingudes. La legislació en matèria d'estrangeria.	71
Tema 5	L'impacte de la immigració en la societat catalana. La societat multicultural i la pluralitat religiosa i de creences. La integració social de les persones immigrants. Immigració i mercat laboral. Immigració i educació. La immigració des de la perspectiva de gènere.....	89
Tema 6	La pobresa a Catalunya: introducció i dades. Causes. Grups vulnerables i persones en risc de pobresa. Gestió de la pobresa.	105
Tema 7	La pobresa, eixos d'actuació de les polítiques públiques: inclusió social en la infància i l'adolescència, cobertura de les necessitats bàsiques, ocupació i habitatge.....	121
Tema 8	Les famílies: concepte i funció. Necessitats bàsiques. La protecció a les famílies. Les polítiques socials de protecció a les famílies. El treball social amb famílies.	135
Tema 9	Els models de família: estructures, patrons relacionals i relacions conjugals. El vincle, tipus de vincle entre pares/mares i fills i conseqüències en ells.....	153
Tema 10	Les necessitats bàsiques dels infants. Desenvolupament i promoció de les competències parentals. Factors de protecció i factors de risc.	169
Tema 11	La crisi familiar, el trencament i la reorganització dels seus membres. Models de trencament familiar, fases i efectes en els progenitors i en els fills. Regulació jurídica de les situacions familiars de trencament. El dictamen pericial social d'assessorament als òrgans judicials en l'àmbit del dret de família.	181

Tema 12	El procés de desenvolupament del nen i l'adolescent des de la dimensió psicològica, social, educativa i de salut. L'atenció precoç: etapes d'atenció i nivell d'intervenció.	199
Tema 13	La condició social i evolutiva dels adolescents i joves. Intervenció socioeducativa en adolescents i joves. Recursos adreçats a la població juvenil.	219
Tema 14	L'infant abandonat: principals efectes de les mancances afectives i d'estímul socials. Línies principals d'intervenció amb la família i l'infant.	237
Tema 15	El desemparament d'infants i adolescents. Concepte de tutela i de guarda. La tutela del menor d'edat. La guarda del menor d'edat. La tutela i guarda administrativa.	249
Tema 16	La infància maltractada: conceptes. Indicadors de risc per a la detecció del maltractament infantil. Detecció i valoració dels maltractaments. Conseqüències dels maltractaments. Factors de protecció i resiliència.	261
Tema 17	El sistema de protecció a la infància i l'adolescència. Regulació legal. Especificitats del sistema català de protecció a la infància i l'adolescència. Protocols d'actuació.	275
Tema 18	La Xarxa de Serveis Socials d'Atenció Pública: atenció a la infància i l'adolescència. Organismes de referència.	287
Tema 19	La violència masclista. Àmbits de la violència masclista. Avaluació del risc. La intervenció amb víctimes i agressors, a nivell individual i social. La intervenció en fills i filles de dones en situació de violència masclista. Altres formes de violència en l'àmbit familiar. Prevenció i intervenció educativa.	303
Tema 20	El marc legal de l'atenció especialitzada en el cas de víctimes de delictes de violència masclista. La promoció de l'erradicació de la violència masclista.	323

Volum 2

Tema 21	L'envelliment de la població. La gent gran. L'atenció i orientació a la gent gran. La Carta dels Drets i Deures de la Gent Gran de Catalunya. Les persones grans en situació de dependència o en risc social. La salut i la persona gran.
Tema 22	El sistema públic de serveis socials: atenció a persones grans amb dependència o risc social. Àrees d'actuació, estructura funcional, competencial i organitzacional. Serveis d'atenció: tipologia, característiques i funcions.
Tema 23	El procés d'aprenentatge. Factors evolutius, intrapersonals i socioambientals del procés d'aprenentatge. Aspectes familiars, socials, econòmics, lingüístics i culturals.
Tema 24	El sistema educatiu català. Marc legal i competencial. Etapes del sistema. Xarxa del centres educatius d'ensenyament a Catalunya. Programes de formació professional. L'educació d'adults.
Tema 25	Els alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu: necessitats educatives especials, altes capacitats, trastorns d'aprenentatge i de comunicació, incorporació tardana al sistema educatiu i situacions socioeconòmiques desfavorides. Absentisme. Abandonament escolar prematur.

- Tema 26** L'entrevista en el procés metodològic del treball social. Tècniques d'entrevista, concepte i característiques. Estudi del context: la institució, el professional i l'usuari. Finalitats de l'entrevista. Els límits i la derivació.
- Tema 27** La comunicació verbal i no verbal. L'escolta activa, l'empatia, l'assertivitat i el reforç positiu. La relació d'ajuda. Tècniques de contenció emocional.
- Tema 28** La mediació. Tècniques i metodologia. La mediació familiar: Mediació a les escoles. Mediació i reparació penal en l'àmbit de la justícia juvenil i de la jurisdicció ordinària..
- Tema 29** L'avaluació. Els mètodes d'avaluació de la intervenció social. Els indicadors de qualitat aplicats a la intervenció des del treball social. El seguiment dels plans d'intervenció social.
- Tema 30** La síndrome d'esgotament professional. Característiques. Factors desencadenants. Efectes. Prevenció.
- Tema 31** Els infants i adolescents víctimes de maltractaments en el si de la família. Tipologies de maltractament infantil. Conseqüències, prevenció i intervenció en els diferents tipus de maltractament. Especificitats de la intervenció professional des del treball social.
- Tema 32** L'abús sexual a infants i adolescents. Conductes constitutives d'abús sexual. Diagnòstic i intervenció precoç. Prevenció.
- Tema 33** Les mesures de protecció d'infants i adolescents desemparats. Circuits per atendre les diferents situacions. Els infants i adolescents estrangers no acompanyats.
- Tema 34** Les tècniques i els mètodes d'intervenció amb infants i adolescents en risc d'exclusió social i les seves famílies. Observació i diagnòstic. Elaboració d'informes i proposta d'actuacions. Elaboració i execució d'un pla d'intervenció i de millora personal i familiar. Avaluació de la intervenció.
- Tema 35** L'acolliment familiar i l'adopció. L'acolliment familiar simple. L'acolliment familiar preadoptiu. L'adopció. L'adopció nacional i internacional. L'adopció d'infants amb necessitats especials.
- Tema 36** Les condicions dels infants per ser acollits o adoptats. Les condicions d'idoneïtat de les famílies candidates i la seva valoració. L'acoblament. La construcció del vincle. El seguiment. La xarxa d'institucions col·laboradores.
- Tema 37** El menor en conflicte social. El menor amb conductes antisocials. La responsabilitat penal. Marc legal. Actuacions previstes a l'ordenament jurídic amb menors que cometen infraccions penals: menors de 14 anys i menors de 18 anys. Mesures previstes al Codi Civil. El catàleg de mesures de la Llei orgànica reguladora de la responsabilitat penal dels menors.
- Tema 38** L'atenció residencial a la infància i l'adolescència en situació de risc social. Els centres residencials d'acció educativa. Els centres residencials d'educació intensiva. Els centres d'acolliment.
- Tema 39** El projecte educatiu dels centres residencials del sistema de protecció a la infància i l'adolescència: principals elements que l'han de compondre. El projecte d'atenció individualitzada: objectius i avaluació. Especificitats del treball social.

Tema 40 L'atenció no residencial a la infància i l'adolescència en situació de risc social o de desemparament. La intervenció professional del treballador/a social en la valoració, l'actuació i l'atenció d'infants i adolescents en risc. Seguiment i intervenció en les famílies amb infants i adolescents en risc. L'atenció als joves extutelats.

Volum 3

Tema 41 El consum de substàncies addictives i els seus efectes sobre la salut i el benestar. Tipus de substàncies i efectes. Altres conductes addictives. La prevenció i l'assistència a Catalunya en matèria de substàncies que poden generar dependència.

Tema 42 La delinqüència: tipologies, conceptes bàsics i models explicatius. El valor predictiu dels estudis de reincidència: diferenciació entre els factors estàtics i els factors dinàmics. La predicció del risc.

Tema 43 El concepte de delicte. Tipus de delicte. La justícia penal d'adults. Les penes i mesures penals d'adults. Les formes substitutives de les penes de presó, valoració i adequació, els informes socials i psicosocials. La jurisdicció de menors: les funcions de l'equip tècnic, l'assessorament tècnic i la mediació. L'execució de les mesures no privatives de llibertat i les funcions dels equips de medi obert en la justícia juvenil. L'execució de les mesures d'internament i les funcions, l'organització i l'encàrrec dels centres de justícia juvenil.

Tema 44 L'atenció a la víctima del delicte. Regulació legal de l'atenció a la víctima del delicte. Objectius i metodologia de treball. La informació i l'assessorament en els àmbits judicial, psicològic i social. L'atenció integral a la víctima. L'atenció preventiva i pal·liativa de les possibles seqüeles. La coordinació amb els diferents agents.

Tema 45 Les prestacions socials de caràcter econòmic, tant de la Generalitat de Catalunya com provinents de la Seguretat Social. Plans d'actuació social i d'inversions en matèria d'assistència i serveis socials. Programes subvencionables en matèria de serveis socials. Pensions no contributives de la Seguretat Social. Programa interdepartamental de la renda mínima d'inserció.

Tema 46 Les persones en situació de dependència. El marc legal. L'atenció a la dependència: promoció de l'autonomia personal, prevenció de la dependència, assistència i suport a les famílies. La valoració de la dependència. El Pla Individual d'Atenció. El Programa d'Atenció Domiciliària i Equips de Suport (PADES).

Tema 47 La discapacitat. Tipus de discapacitats. Avaluació dels factors familiars i socials. La capacitat intel·lectual límit, la malaltia mental, la discapacitat lleu, moderada o greu i/o profunda. Els trastorns de conducta.

Tema 48 Els plans d'actuació per a l'atenció i la no-discriminació de les persones amb discapacitat. El reconeixement de la discapacitat. La valoració del grau de discapacitat. La inserció social i laboral de les persones amb discapacitat. L'accessibilitat.

Tema 49 Els recursos públics institucionals per a les persones amb discapacitats psíquiques, físiques i sensorials i per a les persones amb malaltia mental.

- Tema 50** La intervenció en l'àmbit familiar i social de les persones grans amb necessitats. Drets de la persona gran. Maltractaments i abusos a les persones grans: detecció, avaluació i intervenció.
- Tema 51** Les residències de gent gran. Centres de dia, centres residencials i habitatges tutelats. Objectius, característiques de la població atesa, funcionament, responsabilitats i recursos.
- Tema 52** El treball social amb les persones grans amb patologies geriàtriques, demències i dependència física.
- Tema 53** La capacitat. Capacitat jurídica. Capacitat d'obrar. La incapacitació. Tipus d'incapacitació. Valoració de la incapacitat. Procés de reconeixement de la incapacitació. Efectes de la incapacitació.
- Tema 54** El sistema educatiu. Centres educatius: organització i gestió de centres. Projecte educatiu de centre. Normes d'organització i funcionament dels centres. Estructures organitzatives: els equips docents, la comissió d'atenció a la diversitat i la comissió social. Els serveis educatius.
- Tema 55** L'educació inclusiva. Mesures i suports per a l'atenció a la diversitat en l'àmbit educatiu. L'atenció a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu.
- Tema 56** La detecció i l'avaluació psicopedagògica de les necessitats específiques de suport educatiu. Els equips d'assessorament psicopedagògic. L'atenció a l'alumnat i les famílies.
- Tema 57** L'organització de l'atenció a la diversitat dins del centre educatiu i dins de l'aula. Identificació, avaluació i intervenció social de les necessitats específiques de suport educatiu vinculades en l'entorn social i familiar. Especificitats metodològiques de la intervenció amb el centre educatiu i l'entorn.
- Tema 58** El maltractament entre iguals o assetjament escolar. Definició i classificació dels diferents tipus de maltractaments entre iguals. La detecció, prevenció i intervenció en casos de maltractaments entre iguals. El ciberassetjament.
- Tema 59** El voluntariat: tipologia i àmbits d'actuació. Drets i deures de la persona voluntària.
- Tema 60** El món de l'associacionisme. El treball de les associacions. La participació en el marc d'una associació. La col·laboració entre associacions i administracions. El suport de les administracions.